

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга татар теле/ана теле өйрәтүче тәрбияченең 2023 – 2024 нче уку елына эш программасы

Мәктәпкәчә белем бирү Федераль Дәүләт Белем Стандартын күздә тотып, укыту методик
комплектларга нигезләнеп төзелде

1

Әзерләде: балаларга татар теле өйрәтүче
беренче категорияле тәрбияче
Сабилова Г.М.

ОТПРАВИТЕЛЬ МУНИЦИПАЛЬНОЕ АВТОНОМНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "БИЛИНГВАЛЬНЫЙ	ПОДПИСАНО
ВЛАДЕЛЕЦ СЕРТИФИКАТА Вафина Резеда Абдулловна	
ДОЛЖНОСТЬ Заведующая	
СЕРТИФИКАТ 6FEAA8C825ABFBC166099E35361BB23D	ПОДПИСАН 08.11.2023 16:32:59 МСК
ПОДПИСЬ ВЕРНА	

Электронный документ передан через оператора ЭДО ЗАО "ТаксНет" Ср, 08 ноя 2023 16:33:24 МСК
Идентификатор документа 5bc48463-1dab-4343-a9cc-989bfe00b8f8

Страница 1 из 1

1.1 Аңлатма язуы

Балалар бакчасында рус һәм башка милләт балаларын татар теленә, татар балаларын ана теленә өйрәтү программасы.

Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү буенча эш программасы (алга таба – Эш программасы) - мәктәпкәчә тәрбия һәм белем учреждениесендә рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшәргә, үзара һәм өлкәннәр белән аралашырга өйрәтү, төрле яктан үсеше өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлтелгән документ булып тора. Эш программасы Федераль дәүләт белем стандартына (ФГОС) нигезләнеп төзелде, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтижеләрне, белем бирү процессын оештыруны билгели. Эш программасы мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив - хокукый актлар нигезләмәләренә көйләнгән.

Федераль жирлегендә:

- 29.12.2012 елдан № 273-ФЗ «Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боек нигезендә расланган);
- СанПиН 2.4.1.3049-13 «Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр» раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы 2013 ел 15 май 26 нчы номерлы боекы;
- “Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру” (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боекы);

Төбәк жирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013 ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;
- Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы;

Мәктәпкәчә белем учреждениесенең жирлегендә:

- АМБМУ «302 нче балалар бакчасы» Уставы;
 - АМБМУ «302 нче балалар бакчасы» ның төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;
- Эш программасы өч бүлектән (максат, эчтәлек, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тоталар.

І НЧЕ БҮЛЕК.

1.2 Программаның максаты һәм бурычлары

Максат: Уен – ситуацияләр, информатион – коммуникатив технологияләр, күргәзмәләлек кулланып, тел өйрәтү, аралашу теләге тудыру.

Бурычлары: 1. Балаларның көнүзешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баеп, сүз һәм сүзтезмәләре төрле ситуацияләрдә кулланышка керту.
2. Мөстәкыйль фикер йөртүгә, җавап бирергә күнектү, балада үзенең сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зиннәт сәләтләрен үстерү.
4. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗғәт итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуулашу) кагылаларен, бер – береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәплә итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.
5. Милли мәдәниятебез, Татарстанда яшәче төрле милләт халыклары турында балаларның беләннәрен арттыру, дуслык һәм туганлык хисләре тәрбияләү.

Темалар бер-берсенә бәйләнешле итеп, балаларның яш үзәнчәлекләрен искә алып сайланды. Белем бирү эшчәнлекләренең темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү оештырылган белем бирү эшчәнлекләренең һәм 3-7 яшьлек татар телле балаларның ана теленә өйрәтү эшчәнлекләренең эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукий актлар, нигезләмәләренә көйләнгән. Белем бирү программасында Татарстан республикасының милли төбәк компонентын, якындагы социумны, социаль-экономик шартларын, климат үзәнчәлекләрен исәпкә алып, белем бирү процессында катнашучылар тарафыннан формалашкан, мәктәпкәчә яшьтәге балаларга белем бирү эчтәлеген чагылган.

Татар теленә өйрәтү программасы өч проектны һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:
“Минем өем” проекты (4-5 яшь).

Максат: Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.

Бурычлар: 1. Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру.

2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһен үстерү.
3. Бер – береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь).

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

Бурычлар: 1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.

2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшь).

Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнән баеп, сүз һәм сүзтәзмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

Бурычлар: 1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләрен өйрәтү.

2. Мөстәкыйль фикер йөртүгә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенә сөйләм белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.

3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

Укыту методик комплектының эчтәлеге.

Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) тематик план;
- 2) эшчәнлек конспектлары;
- 3) балалар һәм эти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
- 4) аудиоязмалар;
- 5) анимацион күренешләр;
- 6) күрсәтмә, таратма материаллар;
- 7) диагностик материаллар.

Туган телгә өйрәтү программасы (2 – 7 яшь)

Максат: Балаларга туган телне өйрәтү, сөйләм үстерү, әдәби телдә сөйләшү күнекмәләре булдыру.

Бурычлар: 1. Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшы итеп сөйләшүгә өйрәтү.

2. Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеш дәрәҗәләрен формалаштыру.
3. Бәйләнешле сөйләм үстерү.
4. Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

Программаның белем бирү өлкәләре:

1. **Физик үсеш** – физкультура, сәламәтлөндерү эшләре: ял минутлары, хәрәкәтле уеннар, эшчәнлекне сәламәтлөкне саклауга якын килеп оештыру (эшчәнлекнең барышының төрлелеге).

2. **Социаль коммуникатив үсеш** – балаларны әйләнә – тирә мөхит белән таныштыру (үзе, гаиләсе, бакча, шәһәр, республика, төрле милләтләр, һөнәр ияләре, балалар язучылары), сюжетлы – рольле уеннар.

3. **Танып – белү үсеш** - балаларның ел фасыллары, табигать күренешләре турында белемнәрен киңәйтү, тасфирлау хикәяләре төзүгә өйрәтү, дидактик уеннар.

4. **Сөйләм үстерү үсеш** – сүзле уеннар, дидактик уеннар, сүзлек өстендә эш, өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшкә белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбиячәнең сорауларына җавап бирү һәм сораулар куя белү; үстерешле диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу; төрәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә корә белү.

5. **Нәфис – нәфасәти үсеш** – җырлы – буюле уеннар, халык бәйрәмнәре, әкиятләргә сәхнәләштерү, халык аваз иҗатын өйрәтү.

1.3 Мәктәпкәчә белем бирү принциплары

Коммуникативлык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Дифференциация принцибы – һәр сөйләм төрөнә үз үзгәртеп караган исәпкә алу, тәрбиячә сөйләм техника чаралар ярдәмендә (аудио-, видеооязмада) тыңлау (аудирование), тел үзгәрткеләрен төрә күнәгүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмән үстерү;

Күрсәтмәлек принцибы – тел өйрәтүгә көндәлек тормыштагы һәр төрә эшчәнлеккә бәйлә рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүгә төп чарасы булып торган уен аша үткәү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсә белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклеклекне күздә тоту;

Белем бирүгә комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенә мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзә өчә кызык булганда, үзгә шәхси ихтияҗларына туры килгәндә гәһә кабул итә һәм фикерли башлай. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүгә мотивлашкан булуын тәмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләргә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүгә практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнкәлек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенә дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшъ үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Милли региональ компонент куллану принцибы.

1.4. Программа үзләштерүдә көтелгән нәтижәләр

Уртанчылар төркеме (4-5 яшъ)

“Минем өем” проекты

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчыклар, ашамлыклар хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү.
3. Тәрбиячә әйткән сүзләренә, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләренә ирешү.
4. Үз исемең дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү.
5. Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегә

Лексик минимум – якынча 62 сүз.

“Минем өем” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”) буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләгә уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлату һәм аларны дәрәс әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз*), яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю*), ашамлыклар (*алма, ити, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, ике, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлеккә баеп һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләренә аерым, күмәк, тәрбиячә ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. *Алма бир. Мә, алма.*

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

-*Бу кем? – Бу әти.*

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

Нинди? сорауларга, дәрәс җавап бирергә өйрәтү.

-*Туп нинди? – Кечкенә.*

-Машина нинди? – Матур.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-Бу нәрсә? – Бу туп.

-Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап, үти белүләренә ирешү (*мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал*).

-Мә, куян. – Бир куян.

Тәрбияче әйткән билгә буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуулаша белергә өйрәтү, сүзләргә дөрес, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләргә (*әйе, юк*) дөрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар өйрәтү.

Белем бирүнең үзләштерүеннән көтелгән нәтижәләр.

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап, үти белә.

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны кабатлап әйтә белә.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуулаша, рәхмәт әйтә белә.

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 62 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Татар телендә сөйләшү теләге бар.

Әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә.

Гаилә, уенчылар, ашамлыklar һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар.

Өйрәнгән сүзләргә аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрен, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрен аңлап үти.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемен дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша белә, сүзләрен дәрәс, урынлы куллана.

Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрен дәрәс кулланана белә.

Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә.

Туган телдә сөйләм үстерү - 3-5 яшь.

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары. Балаларны ана телендә дәрәс һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү, тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелешә дәрәжәләрен формалаштыру, бәйләнешлә сөйләм үстерү, тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру. Эшчәнлек төрләрендә сөйләм үсешенә сүзлек эшә, сөйләмнең грамматик төзелешә өстендә эш, аваз культурасы тәрбияләү, бәйләнешлә сөйләм үстерү, матур әдәбият һәм халык иҗаты белән таныштыру бурычлары хәл ителә.

Татар балаларына “Туган телдә сөйләшәбез” УМК(II вар.)

кулланып, белем бирүдән көтелгән нәтиҗәләр.

(уртанчылар төркеме).

1.Сүз байлыгы: - Ягымлы сүзләр куллану.

- Боерыкны куллана белү

2. Бәйләнешлә сөйләм: - Үзең турында сөйләү.

- Нинди? Нишли?соравына җавап бирү.

- Уенчыклар санау (ничә?)

- Аралаша белү (диалог).

3. Иллюстрациягә карап әсәрнең исемен атау.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешәргә кирәк нәтиҗәләр:

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлай, куллана белү.

Мин, син алмашлыкларын урынлы куллана белү.

Сүз байлыгы үстерү.

Сорауларны аңлап, җавап бирә алу.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешелергә тиеш нәтижәләр.

Предметларның исемен, мөһим детальләрен, өлешләрен дөрес атый һәм күрсәтә, гомумиләштерүче сүзләрен дөрес билгели. Тәүлек өлешләрен аера һәм дөрес атый. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә жөмлөләрне грамматик яктан дөрес төзү. Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенең инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча картинада сурәтләнгәнне сөйли ала. Әкиятнең эчтәлеген сөйләгәндә эзлекчелекне саклап сәхнәләштерүдә теләп катнаша. Бала әкиятнең эчтәлеген мөстәкыйль сөйли ала. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә берлек һәм күплек сандагы исемнәрне, бәйлек сүзләрен (эченә, өстенә, астына, янына), кошлар һәм жәнлекләр, аларның балалары атамаларын сөйләмдә дөрес куллану, жөмлөләрне грамматик яктан дөрес төзү. Жөмлөләрнең иясе һәм хәбәре булу кирәк. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирү. Бала кирәкле авазны ишетә, кабатлый, аны мөстәкыйль рәвештә дөрес интонация белән әйтә, авазны билгели алу. Бала үзенең шәхси тәҗрибәсенә нигезләнеп 3-4 жөмлөдән торган хикәя төзү.

Зурлар төркеме (5-6 яшь) “Уйный – уйный үсәбез” проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә-юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй җиһазлары, ашамлыklar темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗҗәгать итә белүләренә ирешү.
3. Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү.
4. Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.
5. Боерык фиғыльләрен сөйләмдә аңлап дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 45 сүз.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гайлә”, “Ашамлыklar”, “Уенчыklar”, “Саннар”, “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, талинкә, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, карават, баллы, ничә, нинди, алты, әңдә, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар*).

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә өйрәтү.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрен ныгыту, урынлы куллану. (*Әйе, юк*)

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.

- *Бу кызыл талинкә.*

“Минем өем” проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләрен ныгыту (*аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла*), яңа боерык фигыльләрен (*ки, сал*) сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирүнең үзләштерүеннән көтелгән нәтиҗәләр.

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗҗәгать итә белә.

Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта 107 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана.

Боерык фигыльләрен сөйләмдә аңлап, дәрәс куллана.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрен аңлый, урынлы куллана.

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дәрәс куллана.

Боерык фигыльләрен сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белә.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлай, куллана белү.

Сорауларны аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя белү.

Сүз байлыгы үстерү

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана алу.

Туган телдә сөйләм үстерү - 5-7 яшь.

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары.

1. Балаларны ана телдә дәрәс һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү.
2. Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеш дәрәжәләрен формалаштыру.
3. Бәйләнешле сөйләм үстерү.
4. Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

**Татар балаларына “Туган телдә сөйләшәбез” УМК(II вар.) кулланып,
белем бирүдән көтелгән нәтижәләр.
(зурлар төркеме).**

1. Сүз байлыгы: - Ягымлы сүзләр куллану.
- Сүзләргә гомумиләштерү.
- Капма-каршы сүзләр.
2. Бәйләнешле сөйләм: - Үзәң турында сөйләү.
- “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
- Аралаша белү (диалог).
3. Фольклор (мәкаль, табышмак).

Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары

1. Ашамлыктар, кыргый хайваннар, кошлар, мәктәп темасына кергән сүзләр
хисабына баланың сөйләмен баеп, тулыландыру.
2. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү
күнекмәләрен өйрәтү.
3. Диалогик һәм монологик сөйләмне үстерү.
4. Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә күнектерү.

Белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегә

Лексик минимум – якынча 60 сүз.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру: *син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем, бу нәрсә, нишли, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер-сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгәрә-йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпә, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, биш, бишм, ак, кара, җырла-җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясым, укыйм, дәфтәр.*

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәҗә җавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнән, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

12

Белем бирүнең үзләштерүеннән көтелгән нәтиҗәләр.

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.

Диалогик сөйләм күнекмәләре бар.

Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәҗә җавап бирә белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 167 сүз кулланып татар телендә актив аралаша.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләрен бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәҗә җавап бирә белә.

Фигыльләрне урынлы куллана.
Жырлар, шигырьләр белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижэләр:

Бирелгән лексиканы диалогик сөйләмдә куллана алу.

“Бу кем?”, “Бу нәрсә?”, “Нәрсә кирәк?”, “Нинди?”, “Ничә?”, “Нишли?”, “Син нишлисең?” “Кая барасың?” сорауларын мөстәкыйль рәвештә куя белү. Фигыльләрне урынлы куллана белү. Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгын үстерү.

Мәктәпкчә яшътәге балаларның яшъ үзенчәлекләре буенча сүзлек запасы күләме 167 сүз. Яңа УМК балаларның көнкүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен бастырга, сүз һәм сүзтезмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертәргә ярдәм итә.

№ п/п	Яшъ аралы- гы	Актив (пассив) сүзләр	Сүзләр саны
1.	4-5 яшъ	Актив сүзләр: эти, эни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз) Пассив сүзләр: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)	62 сүз
2.	5-6 яшъ	Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинка, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)	45 сүз

		Пассив сүзләр: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)	
3.	6-7 яшь	Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыим, укыйм, дәфтәр (58 сүз) Пассив сүзләр: нәрсә яратасың? (2 сүз)	60 сүз

Бүгенче көндә балаларны татар теленә өйрәткәндә эш дәфтәрләре, аудиоматериаллар, анимацион күренешләрен кулланып эшләү уңышлы. Бу эш төрләре балалар өчен бик аңлаешлы һәм кызыклы. Алга таба өйрәнелгән материалны үзләштерүдә, сүз байлыгын арттыруда, аралашуга чыгуда куллану бик отышлы.

14

УМК: «Туган телдә сөйләшәбез» 3-4 яшьтә балаларның якин-тирәлек турындагы күзаллаулары баю нигезендә сүзлек запасы киңәя һәм активлаша. Балалар сыйфатларны исемнәр белән, сан, килеш буенча яраштырырга өйрәнә. Педагог белән диалог алып бару сәләтенә: бирелгән сорауны тыңларга һәм аңларга, аңа аңлаешлы итеп җавап бирергә өйрәнә.

4 – 5 яшь - Бала балалар бакчасы, уенчыклар, яшелчәләр, йорт һәм кыргый хайваннарны һ.б. темаларга кагылышлы сүзләрен белә һәм дәрәҗә атый. Предметның төсө, формасы, зурлыгы турында сөйли ала. Туган шәһәр (атый белә. Үз туганнарын атый белә, үзе турында сөйли ала. Табигать күренешләрен күзәтеп, үзгәрешләрен күрә һәм әйтә белә.

5-6 яшь - Балалар транспорт төрләрен, Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төс, формасы, күләме, нинди материалдан булуы) турында сөйли, аларны төркемгә белә. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзе турында сөйли. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны белә, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгара.

6 – 7 яшь - Бала сәламәт яшәү рәвеше, дәрәс туклану турында күзаллы. Экологик бәйләнешләре аңлата ала, кешенең табигать белән бәйләнеше, үзара йогынтысын белә. Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмат бирә ала. Предметларның үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары турында сөйли, аларны төркемлә белә. Үзе турында, сөйли белә, өлкәннәр хезмәте, аларның эшлекле сыйфатлары турында мәгълүмат бар.

II. Эчтәлек бүлеге.

2.1 Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегенә өчен материаллар).
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

2.2. УРТАНЧЫЛАР ТӨРКЕМЕНДӘ «МИНЕМ ӨЕМ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

15

Проектның эчтәлегенә түбәндәге темалардан тора:

- гаилә
- ашамлыктар
- уенчыклар
- саннар

Атна дәвамында эшчәнлек режим вакытларында оештырыла.

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
Танышу – 3 СӘГАТЬ (1-3); ГАИЛӘ – 20 СӘГАТЬ (4-24)		
эти	-Бу кем?	Аудиоязма №1-23
эни	-Эти (эни, бабай, эби, кыз, малай).	

малай кыз	-Кем юк? -Эти (эни, бабай, эби, малай, кыз).	Дәфтәрдә эш №1-4 Мультфильмнар: 1. “Әйдәгез, дуслашыйк” 2. “Качышлы уйныйбыз” 3. “Шалкан”
мин исәнмесез сау булыгыз	-Исәнмесез. -Син кем? -Мин Коля (Оля). -Мин малай. -Сау булыгыз!	
исәнме	-Исәнме, эни (эти, бабай, эби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, эни (эти, бабай, эби, кыз, малай). -Кем анда? -Мин песи. Мин Мияу. -Кил монда.	
эт песи	-Мин эт. Мин Акбай. -Кил монда. -Син Коля? -Әйе, Коля. -Син малай (кыз)? -Әйе (юк).	
әйе юк сау бул	-Эти? (эни, бабай, эби, кыз, малай). -Әйе. -Эни? (эти, бабай, эби, кыз, малай). -Юк. -Малай?	
эби бабай әйбәт	-Юк, кыз. -Кыз? -Әйе, кыз. -Хәлләр ничек? -Әйбәт.	
АШАМЛЫКЛАР – 12 СӘГАТЬ (25 -37)		

ипи алма сөт чэймэ рэхмэт тэмле кил монда утыр аша эч	-Мэ, ипи (алма, сөт, чэй). -Рэхмэт, эби. -Коля, мэ ипи (алма, сөт, чэй). -Рэхмэт. -Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) -Оля, кил монда. Мэ ипи (алма, сөт, чэй). Ипи (алма, сөт, чэй) тэмле (ме)? -Ипи (алма, сөт, чэй) тэмле. Рэхмэт. -Мэ, тэмле алма (ипи). -Мэ, ипи (алма) аша. -Мэ, сөт (чэй) эч.	Аудиоязма №24-39 Дэфтэрдэ эш №5-10 Мультфильмнар: 1. “Тэмле” кибетендэ” 2. “Азат кунак чакыра”
УЕНЧЫКЛАР – 18 СӨГАТЬ (38-56)		
бир туп зур кечкенэ матур курчак куян аю	- Бу нэрсэ? - Туп (курчак, куян, аю). -Курчак (туп, куян, аю) бир. -Мэ, курчак (туп, куян, аю). -Бу нэрсэ? -Аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян, туп) нинди? -Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенэ, эйбэт). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенэ, матур,	Аудиоязма №40-53 Дэфтэрдэ эш №11-13 Мультфильмнар: 1. “Паркка сэхэхэт” 2. “Уенчыклар үпкэлэгэн” 3. “Күнелле уеннар” 4. “Акбай һәм Мияу мажаралары”

хэллэр ничек? уйна пычрак чиста ю	эйбэт). -Аю (курчак, куян, туп)? -Әйе. -Курчак (аю, куян, туп)? -Юк. -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна. -Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенә. - Мә, зур аю (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян), кил монда. Аша (утыр, эч, уйна). -Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю. -Туп (курчак, куян, аю) нинди? -Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). -Туп ю. - Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю, ю, ю – туп (курчак, аю, куян) ю.	
---	---	--

САННАР - 6 СЭГАТЬ (56-62)		
бер ике өч дүрт биш	-Ничэ? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. -Ничэ малай? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. -Ничэ кыз? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз. -Өч? -Юк. -Ике? -Әйе. -Ничэ аю (туп, курчак, куян)? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Дәфтәрдә эш №14 Мультфильм: 1. “Уйный-уйный санийбыз”
КАБАТЛАУ - 28 СЭГАТЬ (62-90)		
		Аудиоязма №61-64 Дәфтәрдә эш №16-17 Мультфильм: 1. “Күңелле ял итәбез”

19

“Туган телдә сөйләшәбез” (икенче вариант)
Уртанчылар төркеме өчен комплекслы тематик план

Проект темалары	Эшчәнлек төрләрә	Эшчәнлек саны
1. Без балалар бакчасында	Танышу	1
	Без балалар бакчасында	1
	Әкиятләр иленә сәяхәт.	1
2. Мин - доньяның бер кешесе	Әти, әни һәм мин	1
	“Гаилә” рәсемен карау.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә” шигырен уку.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә” шигырен ятлау.	1

	Гаилә	2
	Мин һәм кешеләр	2
	“Көз һәм балалар” жыры.	2
	Анимацион сюжет “Шалкан әкиятә буенча”	1
	Әйдәгез, дуслашыйк.	1
3. Ю	Б.Рәхмәт “Су” шигырен уку.	1
	Б.Рәхмәт “Су” шигырен ятлау	1
	Качышлы уйныйбыз.	1
4. Көз	Көз килде	1
	“Көз”рәсемен карау	1
	Качышлы уйныйбыз.	1
5. Куян күчтәнәчләре	Куян күчтәнәчләре	2
	“Шалкан” әкиятә.	1
6. Көз күчтәнәчләре	Жимешләр.	1
	Р.Батулла “Аю Әппәс” әкиятен сөйләү	1
	Әйдәгез, уйныйбыз.	1
7. Табын янында.	Ашамлыклар	2
	Әбине сыйла	1
	Сыйла	1
	Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз	1
	Аш бүлмәсе	1
	Безнең кунаклар	1
	Дустыңны сыйла	1
	Кунак сыйлау.	1
8. Татар халык ашлары.	Татар халык ашлары.	2
	Азат кунак чакыра	1
9. Безнең уенчыклар	Безнең уенчыклар	3
	Әйдәгез уйныйбыз	1

	Уенчыклар белән уйныйбыз	1
	Уенчыклар кибете	1
	Без уйнарга яратабыз	1
	Уйныйбыз	1
	Минем яраткан уенчыкларым	1
	Уенчыклар	2
	Паркка сәяхәт	1
	Алсуның туган көне	1
	Яңа ел килә	1
	Ә.Баринның “Кыш” шигырен уку	1
10. Кыш	Жәнлекләр кышка әзерләнә	1
	Жәнлекләр кышкы урманда	1
	А.Алиш “Куян кызы”	1
	Кыргый хайваннар	1
	Хәйдәрнең “Керпе туны” әкиятен уку	1
	Ә.Баринның “Кыш” шигырен уку.	1
	Паркка сәяхәт	1
	Уйныйбыз	1
	Мияуга бүлөк	1
11. Халык жәүһәрләре	Киёмнәр	2
	“Ни өчен киёмнәр югалган”	1
12. Ватанны саклаучылар.	Безнең Армия	1
	Хәрби һөнәрләр	1
	Очучылар	1
	Без солдатлар	1
	К. Булатованың “Солдатлар” шигырен уку.	1
	Иң яхшы эти.	1
	Уенчыклар үпкәләгән.	1
	“Күңелле уеннар”	1
	Уенчыклар юабыз.	1

13. 8 март	Әнием турында сөйлим	1
	3.Туфайлованың “Әни сүзе” шигырен ятлау.	1
	Саннар	2
14. Яз	Кар Бабай язны эзли	1
	Яз бүләкләре	1
	Нур Гайсинның “Яз килә” шигырен уку	1
	“Без язны яратабыз”	1
	Уйныйбыз да, санийбыз да	1
15. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
	Х.Вахитның “Уңган сыерчык” шигырен уку. Б. Рәхмәтнең “Яз ” шигырен ятлау.	
	Бергәләп өйрәник	1
	“Акбай һәм Мияу мажаралары”	1
16. Халык жәүһәрләре	Кунак чакырабыз	2
	“Күңелле ял итәбез”	1
17. Апрель житсә, исемеңне жырына куша тургай	Габдулла Тукай	2
	Габдулла Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1
	Габдулла Тукайның “Гали белән кәжә” шигырен ятлау.	1
	Без татарча сөйләшәбез	2
18. Йорт хайваннары	Йорт хайваннары	1
	К.Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе” әсәрен	1
	Бу өйдә кем яши?	1
19. Минем дусларым	“Торна белән Төлкә” әкиятен уку.	2
	“Без татарча сөйләшәбез”	1
	Ж.Тәржемановның “Кикрикүк” шигырен уку	1
	А.Алишның “Чукмар белән Тукмар” әкиятен бусенча әңгәмә	
	Без театр уйныйбыз	1
	Уйныйбыз	1

20. Сабантуй бэйрәме	Сабантуйга эзерләнәбез Күңелле Сабантуй	1
	Сабантуй бэйрәме	1
		104 сәгать

2.3.ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕ ӨЧЕН «УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр
- ашамлыklar
- савыт- саба
- киёмнәр
- шәхси гигиена
- өй җиһазлары
- бэйрәм “Туган көн”
- бэйрәм “Сабан туй”
- Уртанчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыklar, уенчыklar, саннар) ел дәвамында кабатлана.

Атнага 25 минутлык оештырылган белем бирү эшчәнлегә - 1 шөгыль, режим вакытында – 1 шөгыль

23

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
КАБАТЛАУ – 3 СӘГАТЬ (1-3)		
	“Минем өем” проекты буенча	Аудиоязма №1 Дәфтердә эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
ЯШЕЛЧӘЛӘР – 26 СӘГАТЬ (4-30)		

кишер	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә, кишер.	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6
баллы	-Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)?	Мультфильмнар:
ничә	-Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	1. “Баллы кишер”
суган	-Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	2. “Уйный-уйный эшлибез”
бәрәңге	-Рәхмәт.	3. “Юл мажаралары”
кыяр	-Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	4. “Кем эшләми, шул ашамый”
кәбестә	-Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	
нинди	-Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	
алты	-Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	
жиде	-Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди?	
сигез	-Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак)	
тугыз		
ун	Кишер баллы. Алма баллы. -Мә кишер(алма), аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рәхмәт. -Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	

кызыл сары яшел нәрсә кирәк	-Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Рәхмәт. -Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля. -Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак. -Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел) -Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк. -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? -Кирәк. -Коля, нәрсә кирәк? -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. -Нинди кыяр? -Яшел (тәмле, чиста) кыяр. -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) пычрак. -Мә, кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) ю.	
--	---	--

юа	-Оля кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) юа.	
АШАМЛЫКЛАР – 6 СЭГАТЬ (31-37)		
аш ботка	тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй) -Нэрсэ кирэк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) кирэк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге)? -Тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге). -Мэ, аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) аша (эч). -Рэхмэт. Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) тэмле.	Аудиоязма №25-29 Дэфтэрдэ эш №7, 8 Мультфильм: 1.“Аш бүлмэсе”
САВЫТ-САБА - 5 СЭГАТЬ (38-43)		
кашык тэлинкэ чынаяк зэңгэр	-Кашык (тэлинкэ, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тэлинкэ, чынаяк)? -Зур (кечкенэ, сары, яшел, кызыл, зэңгэр). -Ничэ кашык (тэлинкэ, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тэлинкэ, чынаяк). -Мэ, (1-10) кашык(тэлинкэ, чынаяк). -Мэ, кызыл (сары, яшел, зэңгэр). чынаяк (тэлинкэ, чынаяк).	Аудиоязма №30-37 Дэфтэрдэ эш №9, 10 Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”
КИЕМНӨР - 5 СЭГАТЬ (44-59)		
күлмэк чалбар	яшел (кызыл, сары, зэңгэр) күлмэк (чалбар). чиста күлмэк (чалбар).	Аудиоязма №38-43 Дэфтэрдэ эш №11, 12

ки сал йокла	матур күлмэк (чалбар). күлмэк (чалбар) юк. -Оля, күлмэк (чалбар) бир. -Нинди күлмэк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зэңгэр) күлмэк (чалбар). -Ничэ күлмэк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмэк (чалбар). -Курчак, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Оля, чалбар (күлмэк) бир. -Мэ, чалбар (күлмэк). -Рэхмэт. Курчак, мэ, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Курчак, йокла.	Мультфильм: 1. “Киёмнэр кибетендэ” 2. “Шаян уенчыклар”
ШӘХСИ ГИГИЕНА – 3 СӘГАТЬ (60-63)		
бит кул хәерле көн	-Хәерле көн. -Мэ су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Әйе, бит (кул) чиста.	Аудиоязма № 43, 44-48 Эш дәфтәре №13, 14 Мультфильм 1. “Ни өчен киёмнэр югалган?”
ӨЙ ЖИҢАЗЛАРЫ – 3 СӘГАТЬ (64-75)		
өстәл урындык карават	-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мэ зур карават (өстәл, урындык). -Кечкенә аю, мэ кечкенә карават (өстәл, урындык). -Нәрсә кирәк? -Карават (өстәл, урындык) кирәк. -Нинди карават?	Аудиоязма № 49 Эш дәфтәре №15 Мультфильм: 1. “Маша һәм өч аю”

1. «Яхшы сүз-жан азыгы»	Танышу	1
	Ягымлы сүзләр	1
	Сыйла(катнаш эшчәнлек)	1
2. А. Алиш ижаты	А.Алиш- балалар язучысы.	1
	А.Алиш “Каз белән аккош”	1
	«Чукмар белән Тукмар» (катнаш эшчәнлек)	1
3. Хуш киләсең, ямьле көз!	Жәйләр үтте, көзләр житте.	1
	Көзге табигать	1
	“Шалкан” (катнаш эшчәнлек)	1
4. Көз күчтәнәчләре	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт	1
	Сыйлыбыз	1
	“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
	Түтәлләрдә үсте яшелчә	1
	Яшелчәләр кибете	1
	Бар матур бакча	
5. Мин яратам сине, Татар- стан	Мин яратам сине, Татарстан	1
	Туган жирем- Татарстан	1
	“Уйный-уйный эшлибез”	1
	Гүзәл туган ягыбыз	1
	Туган ил кайдан башлана?	1
	Мультфильм “Акбарс”	1
6. Төсләр дөньясы	Төсләр	1
	Төсләр дөньясы	1
	“Юл мажаралары”.	1
7. Кем эшләми , шул ашамый.	Яшелчә салаты	1
	Яшелчәләр юабыз.	1
	“Кем эшләми, шул ашамый”	1
8. Жиләк-жимешләр	Жимешләр	1
	Уйныйбыз да, жырлыйбыз да	1
	Жиләк-жимешләр	1
9. Минем гаиләм	Безнең гаилә	1

	Әби , бабайларны хөрмәтлик.	1
	“Аш бүлмәсе”	1
10. Табын янында	Савыт-саба кибетенә сәяхәт.	1
	Савыт-саба.	1
	Бергәләп өйрәнәбез.	1
	Курчак Алиягә булыш	1
	Чәй табыны	1
	“Өч аю” .	1
11. Киёмнәр дә безне бизиләр	Киём кешене бизи	1
	Киём - салым кибетенә сәяхәт	1
	“Киёмнәр кибетендә”	1
12. Салкын кыш. Кышкы уеннар.	Салкын кыш	1
	Кышкы уеннар	2
	“ Хат ташучы Кар бабай.”	1
	Без суыктан курыкмыйбыз.	1
	Кыш	1
	“Киёмнәр кибетендә”	1
	Кышкы уеннар	1
	Ел фасыллары	1
	Куян кызы	1
13. Кунак булсаң-тыйнак бул	Без ашыйбыз	1
	Мин кунак яратам	1
	Бергәләп өйрәнәбез	1
14. Киёмнәр	Киенергә ярдәм ит	1
	Милли киёмнәр.	1
	“Киёмнәр кибетендә”	1
	Киёмнәр дә безне бизиләр.	1
	Киёмнәр дөнясы	1
	”Ни өчен киёмнәр югалган”	1
15. Йорт җиһазлары	Матур әдәбият белән таныштыру өстәл театры “Өч аю”.	1
	Өй җиһазлары кибете.	1

	“Маша һәм өч аю”	1
16. Муса Жәлил безнең күңелләрдә.	Муса Жәлил безнең күңелләрдә. “Батыр лыкта-матурлык”.	1 1
	“Шаян уенчыктар”.	1
17. Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа	Без әни белән кибеткә бардык Әниләр бәйрәме	1 1
	“Өч кыз”	1
	Әни кирәк Әниемнең тәмле ашлары	1 1
	“Туган көн”	1
18. Без язны яратабыз	Яз килә. Яз килә, яз!	1 1
	“Кем нәрсә ярата?”.	1
	Татар халык ижаты аша язны тасвирлау Нәүрүз – яз бәйрәме Бар, юк	1 1 1
19. Безнең канатлы дусларыбыз	Күчмә кошлар Кошлар	1 1
	“Алтын ай” кибете	1
20. Габдулла Тукай ижаты	Габдулла Тукай Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1 1
	Тукай әсәрләреннән төзелгән мультфильмнарда өзекләр карау.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә” “Гаилә” рәсемен карау	1 1
	Г. Тукай “Бала белән күбәләк”	1
21. Чисталыкта-матурлык	Саулык-зур байлык Шигырь уку: Ә.Ерикәй “Чисталык сөябез”	1 1
	“Чисталыкта-матурлык”	1
22. Жиңгү алып килде май	Сугыш ветераннары белән очрашу	1
23. Кунак көтәбез	“Винни-пух кунакка бара”.	1

	“Чебурашка”	1
24. Хэрэкэтгэ-бэрэкэт	Минем яраткан спорт төрө. Шигырь уку: В Хэйруллина “Туплар”	1 1
	Арыслан баласы һәм ташбака ничек жыр жырлаган”	1
25. Чэчэкле жэй.	Чэчэклэр – тормыш яме Чэчэкле жэй.	1 1
	Сабантуй бэйрәме	1
26. Күңелле сабантуй	Күңелле Сабантуй уеннары Сабан туена эзерлек Сабан туена эзерлек	1 1 1
		102

2.5 МӘКТӘПКӘ ӘЗЕРЛЕК ТӨРКЕМЕ
«БЕЗ ИНДЕ ХӘЗЕР ЗУРЛАР – МӘКТӘПКӘ ИЛТӘ ЮЛЛАР» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

32

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ
син кем		Аудиоязма №1 - 2
хәерле көн	-Хәерле көн, Оля (Коля). -Хәерле көн, эни (эти, бабай, эби).	Аудиоязма №3 - 5 Дәфтәрдә эш №1
тычкан		Мультфильм: “Мияу адашкан” Аудиоязма №6 Дәфтәрдә эш №2
бу кем?		Аудиоязма №7 - 8 Дәфтәрдә эш №3

бу нәрсә?	-Песи нишли? -Песи йоклый.	Мультфильм:”Аю баласы дөнья белән таныша” Аудиоязма №9 - 10 Дәфтәрдә эш №4 Аудиоязма №11
нишли? йоклый утыра	-Әни нишли? -Әни утыра.	Мультфильм: “Батыр Мияу һәм куркак Куянкай” Аудиоязма №12 Дәфтәрдә эш №5
ашый эчә	-Коля нишли? -Коля ашый (эчә).	Аудиоязма №13 - 14
нишлисең? ашыйм эчәм	-Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм.	Мультфильм: “Тату гаилә” Аудиоязма №15
уйный уйныйм	-Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм.	Аудиоязма №16 - 18
утырам		Мультфильм: “Юмарт аю” Аудиоязма №19

барам кая барасың? син нишлисең?	-Кая барасың? -Кафега барам. -Син нишлисең? -Мин бэрэңге ашыйм (чэй эчэм, уйныйм, барам, утырам, йоклый)	Аудиоязма №20 Дэфэрдэ эш №6 Мультфильм: “Кафега барабыз” Дэфтэрдэ эш №7
сикер-сикерэм	Туп, туп Матур туп. Сикер-сикер, Матур туп.	Аудиоязма №21-23
сикерэ йөгерэ төлке	Куян сикерэ (йөгерэ). Туп сикерэ. Песи сикерэ (йөгерэ). Төлке сикерэ (йөгерэ).	Мультфильм: “Урманда күңелле уеннар” Аудиоязма №24 Дэфтэрдэ эш №8 Аудиоязма №25-28
йөгер-йөгерэм	-Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерэм.	Мультфильм: “Көчлелэр, кыюлар, житезлэр”
чэк-чэк өчпочмак	-Мин чэк-чэк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.	Аудиоязма №29-30 Дэфтэрдэ эш №9 Мультфильм:

яшь	-Сиңа ничә яшь? -6 яшь.	“Жәнлекләр спорт бәйрәмендә” Аудиоязма №31-32
бүре керпе	-Мин бүре. Мин зур, матур, чиста.	 Аудиоязма №33-34 Дәфтәрдә эш №10
тавык этәч	Әтәч зур, матур Тавык кечкенә, матур	Мультфильм: “Циркта”
үрдәк	-Син кем? -Мин үрдәк.	Аудиоязма №35 - 36 Дәфтәрдә эш №11
чана шуа	Куян чана шуа.	Аудиоязма №37 - 38 Дәфтәрдә эш №12
шуам	Мин чана шуам.	Мультфильм: “Шаян кошлар” Аудиоязма №39 - 40
бие бии	-Аю, әйдә, бие!	Аудиоязма №41 Дәфтәрдә эш №13
биим		Мультфильм: “Урманда зур концерт” Аудиоязма №42 - 44 Дәфтәрдә эш №14

ак кара	-Оля кызыл шар ярата? -Юк. -Оля яшел шар ярата? -Әйе, мин яшел шар яратам.	Аудиозма №45 - 46 Мультфильм: “Акбай туган көнгө барырга жыена” Аудиозма №47 Дәфтәрдә эш №15 Аудиозма №45, 48 – 49 Мультфильм: “Мияуның туган көнө”
жырла-жырлым	-Син нишлисең? -Мин жырлым.	
жырлайбыз зур рәхмәт	жырлайбыз зур рәхмәт	Аудиозма №50 Дәфтәрдә эш №16 Аудиозма №51 - 53 Дәфтәрдә эш №17 Мультфильм: “Урман китапханәсендә”
китап укый	Кыз китап укый.	Аудиозма №54 - 60 Дәфтәрдә эш №18 Мультфильм “Уйный-уйный укыйбыз” Аудиозма №61-63 Дәфтәрдә эш №19
рәсем ясыйм	рәсем ясыйм-алма ясыйм мәктәп	

укыйм	-Кем укый. -Мин укыйм.	Мультфильм: “Урман мәктәбендә” Аудиоязма №64 Мультфильм: “Теремкәй” Аудиоязма №65-66
дәфтәр	бик тәмле Терем-терем, теремкәй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши. Теремкәйдә куян яши. Теремкәйдә бүре яши. Теремкәйдә төлке яши. Теремкәйдә аю яши. Алар бик дус. -Кәжә кая? -Әнә, кәжә кәбестә ашый. Кәжә кәбестә ярата. -Мин ипи яратам. Песи, син нәрсә яратасың? -Мин сөт яратам. Сөт тәмле. -Мә, кәжә, ботка аша. -Юк, кәбестә яратам. Кәбестә тәмле.	Мультфильм: “Кем нәрсә ярата?” Аудиоязма №67 - 71 Дәфтәрдә эш №20

2.6. Туган телдә сөйләшәбез (икенче вариант)
Мәктәпкә эзерлек төркеме комплекслы тематик план

Проект	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
--------	------------------	---------------

темалары		
1. Өйдөгөз, танышабыз!	Өйдөгөз, танышабыз	1
	Төмлө сүз – жан азыгы	1
	“Мияу адашкан”	1
2. Тату гаилө	Минем өөм	1
	Тату гаилө	1
	“Аю баласы дөнья белән таныша”	1
3. Абдулла Алиш ижаты	А. Алиш ижаты белән танышу.	1
	А.Алиш “Серотмас үрдөк” әкиятө	1
	«Батыр Мияу белән куркак Куянкай»	1
4. Алтын көз	Алтын көз	1
	Көз житте	1
	“Шалкан”	1
5. Көзгө байлык	Яшелчөлөр	2
	«Көм эшлөми, шул ашамый.”	1
6. Көз күчтөнөчлөрө	Жилөк-жимешлөр	1
	Көз күчтөнөчлөрө	1
	“Без сыйланабыз”	1
7. Икмөк – яшәү терәгө	“Игенченөң тырышлыгы кырларыннан күрөнө”	1
	Кунак чакырдык	1
	“Юмарт аю”	1
8. Ашамлыклар	Ашамлыклар	1
	Кунак көтөбөз	1
	“Кафегө барабыз”	1
9. Савыт-саба	Савыт-саба	2
	“Төмлө” кафесы ачабыз	1
10. Өй жиһазлары	Минем өөм, өй жиһазлары	1
	“Төмлө” кафесында	1
11. Милли	Әбиөмнөң серлө сандыгы	1

киемнәр	Кием кешене бизи	1
	“Күңелле уеннар”	1
12. Минем туган жирем	Татарстан буйлап сәяхәт	1
	Спорт бәйрәменә барабыз	1
	“Көчлеләр, кыюлар, житезләр”	1
13. Башкалам - Казан	Башкалам - Казан	1
	“Туган илем – туган өем”	1
	Әниләр бәйрәменә барабыз	1
14. Кыргыз хайваннар	Кыргыз хайваннар	2
	“Циркта”	1
15. Ишек алдында	Йорт кошлары	1
	Йорт хайваннары	1
	“Төлке һәм каз” мультфильмы	1
16. Кыш килде	Кыш килде	1
	Кыш	1
	“Безнең дуслар”	1
17. Кышкы уеннар	Кышкы уеннар	1
	Яңа ел бәйрәме	1
	“Кар малай” мультфильмы	1
18. Кыш. Кышкы уеннар	Кыш. Кышкы уеннар	2
	“Шаян кошлар”	1
19. Кышлаучы кошлар	Кышлаучы кошлар	2
	Кошлар кафесы	1
	Кошларга ярдәм итик!	1
	“Әйдә, бие!”	1
	“Урманда зур концерт”	1

20. Киёмнәр	Киёмнәр	1
	Кышкы киёмнәр	1
	“Акбай туган көнгә барырга эзерләнгән”	1
21. Муса Жәлил	Муса Жәлил	2
	“Мияуның туган көне”	1
22. И туган тел, и матур тел...	Бөтендөнья телләр көне	1
	И туган тел, и матур тел...	1
	“Урман китапханәсендә”	1
23. Безнең шәһәр	Безнең шәһәр	2
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
24. Ямьле яз	Ямьле яз	2
	«Урман мәктәбендә»	1
25. Әкияттә кунакта	Әкияттә кунакта	1
	“Хуш киләсең, Нәүрүз!”	1
	“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	1
26. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
	“Кем нәрсә ярата?”	1
27. Белем иленә сәяхәт	Белем иленә сәяхәт	2
	Серле чәчәк	1
	Уку бүлмәсе	1
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
28. Мәктәп	Без мәктәпкә барабыз	2
	“Без инде хәзер зурлар - мәктәпкә илтә юллар”	1
	“Юл мажаралары”	1
29. Урман- безнең байлыгыбыз	Урманда	1
	Нәрсә ул “Кызыл китап?”	1
	Габдулла Тукай	1

30. Габдулла Тукай	Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт Без - Тукай оныклары	1 1
	Г. Тукай “Шүрәле”	1
31. Әкияттә кунакта	«Эш беткәч, уйнарга ярый» “Алтын бөртекләр” «Агачлар да авырый»	1 1 1
32. Белем иленә сәяхәт	Могжизалар кыры Белем иленә сәяхәт	1 1
33. Без уйнарга яратабыз	Казанга спорт бәйрәменә барабыз Без уйнарга яратабыз Сюжетлы-рольле уеннар	1 2 1
34. Жинү бәйрәме	Алар безгә жинү бүләк итте Жинү бәйрәме	1 1
35. Хуш бакчам, исәнме мәктәп	Кабатлау. «Хуш бакчам, исәнме мәктәп»	1 1
		108 сәгать

2.7 Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур.

Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (эти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.

7. Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (сурлар һәм яшътәшләрә белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

2.8. Инновацион эш.

Уртанчылар төркемендә без балаларны беренче тапкыр татар теле мохитенә алып керәбез. Беренче тапкыр балалар татар сүзләрен ишетәләр, кабатлылар, исләрендә калдыралар. Тәрбиячеләрне, ата-аналарны ББЭдә өйрәнгән сүзләр белән вакытында таныштырып бару максатыннан, лексик-минимумга кергән сүзләрне рәсем белән татар телендә һәм рус телләренә тәржемәсе белән электрон вариантта жыйдым. Бакчада һәр төркем тәрбиячеләре әлегә материалны бастырып, темалар буенча һәр ББЭ соң “Татарча өйрәнәбез” мәгълүмати стендта алыштырып тора. Бу материал яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып эшләнде.

42

Укыту методик комплекты үз эченә 3 проектны ала. Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) тематик план;
- 2) эшчәнлек конспектлары;
- 3) балалар һәм эти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
- 4) аудиоязмалар;
- 5) анимацион күренешләр;
- 6) күрсәтмә, таратма материаллар;
- 7) диагностик материаллар.

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска жырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытында куллану өчен бирелә. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим дә түгел. Аудиоязманы тыңлаганда тәрбияче балаларга күрсәтү өчен, эчтәлегенә туры китереп демонстрацион материал әзерли. Баланың хәтерендә материалны тизрәк истә калдыру максатыннан, аудиоязмаларга нигезләнеп мультимедия эшкәртмәләре әзерләдем. Мультимедия эшкәртмәләре Notebook форматында эшләнде.

Балалар өчен шулай ук Microsoft Power Point 2010 программасында экранда эшләү өчен, балаларның диалогик аралашуын бастуга нигезләнеп, дидактик үстөрешле уеннар ясадым.

2.9. ТАТАР ТЕЛЕН ҮЗЛӘШТЕРҮ ДӘРӘЖӘЛӘРЕН БИЛГЕЛӘҮ

Тикшерү һәр бала белән аерым үткәрелә, ул 5-10 минуттан артмаска тиеш. Ө йомгаклау дәресе булганда, тикшерүне барлык балалар белән бергә үткәргә мөмкин. Биремнәр уен формасында рус телендә аңлатыла. Балаларның җавабын тыңлаганда тикшерүче елмаеп, кирәк булса, җавапны дөресләп, бала әйтә алмый торган очракта, булышырга тиеш.

Тикшерү нәтиҗәләрен түбәндәгечә таблицага төшерергә мөмкин. Нәтиҗәгә карап, тәрбияче, һәр бала белән эшләү өчен, бурычлар билгели.

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.

№		Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә

		“Минем өем” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрэнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Хәлләр ничек?”, “Рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, уйна, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрен аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, ыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							

Нәтижеләрне билгеләү	
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.

Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

**Татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү
(уртанчылар төркеме)**

№	Баланың исеме, фамилияс е	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм				Иллюстрация- гә карап әсәрнең исемен атау	Нәтижә	
		Ягым- лы сүзләр куллану	Боерык- ны куллана белү	Үзең турын- да сөйләү	Нинди? Нишли? соравына җавап бирү	Уенчык- лар санау (ничә?)	Арала- ша белү (диалог)		Бал - лар	Дәрә- жә
1										
2										

45

Нәтижәләргә бәяләү	
Югары дәрәжә 2,7-3 балл	Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәжә 2-2,6 балл	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән дәрәжә 1-2 балл	Аңлый, русча җавап бирә.
---------------------------------------	--------------------------

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы						Бәйләнешле сөйләм								
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)			Ягымлы сүзләр куллану “исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “сау булыгыз”)			Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)			Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)			Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)		
		А.	1 У.	Б.	А.	2 У.	Б.	А.	3 У.	Б.	А.	4 У.	Б.	А.	5 У.	Б.
1																

Нәтижәләрен билгеләү	
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.

Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.
--	--------------------------

**Татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү
(зурлар төркеме)**

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, табышмак)	Нәтижә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләргә гомумиләштерү	Капма- каршы сүзләр	Үзәң турын- да сөйләү	“Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрә- жә
1.										
Нәтиҗәләрне бәяләү										
Югары дәрәжә 2,7-3 балл		Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.								
Уртача дәрәжә 2-2,6 балл		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.								
Уртачадан түбән дәрәжә 1-2 балл		Аңлый, русча җавап бирә.								

**Уку елы ахырында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.**

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы						Бәйләнешле сөйләм								
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем ясә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)			Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)			Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла)			Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)			Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
			1			2			3			4			5	
		У.	А.		У.	А.		У.	А.		У.	А.		У.	А.	

48

Мәктәпкә эзерлек төркемендә татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, табышмак)	Нәтижә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләргә гомумиләштерү	Капмакаршы сүзләр	Үзәтүрендә сөйләү	Рәсем буенча сөйләү	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дә-

										рә- жә
2.										
Нәтижеләрне бәяләү										
Югары дәрәжә 2,7-3 балл		Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.								
Уртача дәрәжә 2-2,6 балл		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.								
Уртачадан түбән дәрәжә 1-2 балл		Аңлый, русча җавап бирә.								

2.10. Ата – аналар белән эш

Икенче кечкенәләр төркеменә яңа килгән татар милләттеннән булган балаларның ата - аналары белән анкета үткәрү. Ата – аналар жыелышларында чыгышлар ясау, консультацияләр бирү, әңгәмәләр үткәрү
“Татарча сөйләшәбез – Говорим по – татарски” папкаларындагы һәм балалар бакчасының сайтында материалларны яңартып тору.

49

Ата – аналарның бәйрәмнәрдә катнашы.

Ата- аналарның, балаларның рәсем күргәзмәсе үткәрү.

«Ачык ишекләр көне» татар теленнән эшчәнлек күрсәтү.

2.11. Педагогик коллектив белән эш

Педагоглар өчен татар теленә өйрәтү курслары үткәрү.

Педагогик киңәшмәләрдә чыгышлар ясау.

Консультацияләр бирү.

Төркем тәрбиячеләре һәм белгечләр белән берлектә бәйгеләр үткәрү.

Ачык ишекләр көнендә эшчәнлек күрсәтү.

2.12. Жәмгыять белән үзара бәйләнеш

Жәмәгать урыннарында үз-үзеңне тоту кагыйдәләре турындагы күзаллауларны киңәйтү. Мәдәни күренешләр (театр, цирк, зоопарк, китапханә, музей, аларның атрибутлары, аларда эшләүче кешеләр, үз-үзеңне тоту кагыйдәләре белән таныштыруны давам итү. Акча, аның функцияләре (хезмәт өчен түләү, сатып алуларда исәп-хисап чарасы), гайлә бюджеты һәм мөмкинлекләре белән таныштыруны давам итү. Балаларга һөнәрләр; һөнәр ияләренең хезмәте мөһимлеге; хезмәтне җиңеләйтү өчен төрле техникадан файдалану турында сөйләү. Хезмәт кешесенең шәхси һәм эшлекле сыйфатлары турында сөйләү.

III. Оештыру бүлеге

3.1.Татар һәм ана телен өйрәтүдә кулланыла торган эш материаллары.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеген өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Татар теленә өйрәтү өчен интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.
8. Эчтәлекле демонстрацион рәсемнәр.(УМК “Туган телдә сөйләшәбез”)
9. Ана теленә өйрәтү өчен интерактив уеннар.
- 10.“Туган телдә сөйләшәбез” УМК га кергән аудиоязмалар.
- 11.“Туган телдә сөйләшәбез” УМК га кергән таратма материаллар, битлекләр.

50

3.2 Материаль - техник яктан тәмин ителеш

Татар теле	Белем бирү эшчәнлегенә,	Зурлар һәм балалар өчен өстәлләр, урындыклар, ноутбук, магнитофон,
------------	-------------------------	--

кабинеты	индивидуаль, коррекцион эш, ата-аналар, педагоглар өчен консультациялар, ачык эшчәнлекләр .	уенчыклар, дидактик уеннар, балалар әдәбияты, тематик папкалар, альбомнар, укыту -методик комплект (демонстрацион, таратма материал, аудио, видео дисклар, маскалар, театрларның төрле төрләре),ТР һәм РФ символикасы.
----------	---	--

3.3. Бердәм белем бирү эшчәнлеген оештырганда куллану өчен методик эсбаплар:

1. Туган телдә сөйләшәбез.Методик кулланма / (2-3 яшь).Хазратова Ф.В. һәм башкалар- Казан: Татарстан китап нәшрияте.- 2012.-191 б
2. Туган телдә сөйләшәбез.Методик кулланма / (3-4 яшь). Хазратова Ф.В. һәм башкалар –Казан: “Фолиант,” 2013.-224 б.
3. Туган телдә сөйләшәбез.Методик эсбап / (4-5 яшь). Хазратова Ф.В һәм башкалар. – Казан:Инновацион технологияләр үзәге.-2013.- 256 б
4. Туган телдә сөйләшәбез. 5-7 яшьлек балалар өчен.Методик ярдәмлек / Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “Фолиант,”-2012.-304 б.
5. Методик кулланма “Минем өем” / (4-5 яшь). Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “2012.-304 б.
6. Методик кулланма “Уйный-уйный үсәбез” / (5-6 яшь). Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “2012.-304 б.
7. Методик кулланма “Без инде эзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” / (6-7 яшь). Зарипова З.М һәм башкалар – Казан: “2012.-304 б.
8. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. Зарипова З.М., Кидрячева Р. Г.,Исаева Р.С. «Идел-Пресс», 2013.

51

3.4. Предметлы - үстерелешле әйләнә тирәлек

Эш дәфтәрләре

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012.
Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012.
Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Татарстан китап нәшрияты», 2012.

3.5. Тавышлы күрсәтмәлелек

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар”, проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012.

3.6. Күрсәтмә, таратма материаллар, театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.

“Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен

1.А4 форматын да күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә
	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. Кечкенә уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, сабуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян;	Һәрберсе

	1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	1 данə
2.А3 форматын да өй рəсеме.	Өй макеты	1 данə
3. А 5 форматын да таратма рəсемнəр.	«Минем гаилə» Бабай, əби, эти, əни, малай, кыз.	Һəрберсе 15 данə
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чəй, сəт.	Һəрберсе 15 данə
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һəрберсе 15 данə
4. Театр эшчəнлєгє өчєн атрибутилар .	Битлеклəр: бабай, əби, эти, əни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һəрберсе 15 данə
Бармак уєннəр өчєн атрибутилар	бабай, əби, эти, əни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һəрберсе 15 данə

“Уйный-уйный үсəбєз” проекты буєнчə 5-6 яшьлєк балалар өчєн

1. Күрсəтмə	«Минем гаилə» Малай, кыз рəсемнəр («Курчакны києндєр» уєны. Кыз, малай өчєн киємнəр: күлмəк	Һəрберсе 1 данə
----------------	--	--------------------

рәсемнәр.	(кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар»10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл,	Һәрберсе 15 данә

	сары, яшел төслөрдө).	
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө).	Һәрберсе 15 данә
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зөңгөр, кызыл, сары, яшел төслөрдө).	Һәрберсе 15 данә
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлеген өчен атрибут-	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә

лар.		
5. Театр эшчэнлөгө өчен атрибут лар.	1.Өстөл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, эни аю, бала аю. 2. Өстөл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян, кәжә, этәч. өстөл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 1 данә Һәрберсе 1 данә

“Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен

1.А 4 форматын а күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабй йоклый.	Һәрберсе 1 данә
2. А 5 форматын да таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 15 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә,	Һәрберсе 15 данә

	төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабай йоклый.	
8x10 форматын да пиктограм малар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай.	Һәрберсе 15 данә
15x20 форматын- да пиктограм малар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, этәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә

3.7. Циклограмма постоянных дел на год воспитателя (по обучению детей татарскому языку)

57

№ п/п	Содержание работы	Сроки	Периодичность
-------	-------------------	-------	---------------

1.	Диагностика	Ноябрь – май	2 раза в год
2.	Итоговые занятия		1 раз в квартал
3.	Развлечения с детьми		1 раз в квартал
4.	Совместные развлечения с родителями		1 раз в квартал
5.	Консультации для родителей и воспитателей		В течение года
6.	Сезонные праздники		В течение года
7.	Народные праздники		В течение года
8.	Проведение поэтических вечеров		В течение года
9.	Оформление уголка “Татарча сөйләшәбез” в группах для родителей		В течение года
10.	Оформление стенда для воспитателей, родителей, сотрудников в холле		В течение года
11.	Пополнение материала в кабинете татарского языка и в музее быта татарского народа.		В течение года
12.	Участие в методической работе ДОУ, МО, города, региона.		В течение года

58

3.8. Әдәбият

1. Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боекы нигезендә расланган).
2. Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы.
3. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.
4. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2011
5. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2012

- 6.Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012.
- 7.Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Әй, уйныйбыз, уйныйбыз”.- Казан, 2013.
- 8.Зарипова З.М., Исаева Р.С. “Үстерешле уен”.- Казан, 2013.
- 9.К. В. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Балачак – уйнап - көлеп үсәр чак”.- Казан, 2012.

ОТПРАВИТЕЛЬ МУНИЦИПАЛЬНОЕ АВТОНОМНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "БИЛИНГВАЛЬНЫЙ	ПОДПИСАНО
ВЛАДЕЛЕЦ СЕРТИФИКАТА Вафина Резеда Абдулловна	
ДОЛЖНОСТЬ Заведующая	
СЕРТИФИКАТ 6FEAA8C825ABFBC166099E35361BB23D	ПОДПИСАН 12.11.2023 16:34:35 МСК
ПОДПИСЬ ВЕРНА	